

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

319. Probatur nostra sententia rationibus. Ex p. 7. tr. 1. res. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

taxat de causis spiritualibus. Sed hæc responsio adductis testimoniis accommodari nullo modo potest. Nam Symmachus Papa, loquitur expressè de Ecclesiasticis facultatibus; Bonifacius Papa, de exactionibus Civilibus; Ioannes Papa, vniuersim loquitur de Iudiciis Clericorum; Concilium Lateranense sub Innocentio III. de iurisdictione in Civilibus; Concilium Lateranense, sub Leone X. vniuersim de omni potestate Laicorum; Concilium Coloniense, vt ex adiunctis manifestum est, speciatim de immunitate à tributis, & iurisdictione Principum; Concilium Tridentinum tum vniuersim itidem de Ecclesiastica immunitate loquitur; tum speciatim de illis eius partibus, quas frequentius à Principum secularium Ministris violari contingit; vt ex textu patet. Eodem modo loquuntur ceteri, quos adduximus.

4. Secundò respondent aliqui, esse iuris Diuini, mediata, & remotè. Quod ego sic intelligo, non ipsam exemptionem actualem, esse iuris Diuini, sed potestatem eam constituendi, quam habet Summus Pontifex, vtique immediatè à Deo. Sed hæc responsio repugnat verbis Canonum, qui ipsam exemptionem, non potestatem eximendi tantum, Diuini iuris esse docent. Peculiariter notentur hic verba Concilij Tridentini, à quo immunitas hæc (vtique actualis) Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constituta dicitur. Et si actualis exemptio non est iuris Diuini, quomodo Pontifex Symmachus auctoritate Sacerdotibus à Deo commissam potestatem disponendi de Ecclesiasticis facultatibus? Quomodo Concilium Lateranense sub Leone X. pronunciat, nec iure humano, nec iure Diuino, vllam Laicis potestatem esse tributam in Ecclesiasticis personis? Nam si hæc exemptio fuit primò constituta à Pontifice, certè Laiciante hanc constitutionem habebant potestatem in Ecclesiasticos.

5. Tertio, respondent aliqui, per ius Diuinum intelligi ius Canonicum. Sed & hæc responsio primò non seruat proprietatem verbi, iuris Diuini constat enim, ius Canonicum proprie non esse ius Diuinum. Deinde non potest peritque testimoniis accommodari, vt potè quæ hæc vocula, *ius Diuinum*, non vtuntur. Peculiariter autem repugnat Concilio Tridentino, quod vel ob hanc ipsam fortasse causam, abstinens ab eadem vocula, dixit, immunitatem Ecclesiasticam, Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constitutam esse. Vbi vides, Dei ordinationem à Canonibus & Constitutionibus Ecclesiæ apertè distinctam: Et idè rectè sacra Rota in *Albanen. Gabel. la die 28. Iunij 1630. coram Merlino* obseruauit in dictis verbis Concilij, delusam remanere callidam aliquorum interpretationem, qui, vt diximus, putarunt verba, de quibus in *cap. Quamquam*, ibi de iure Diuino, & humano, intelligi posse de iure positio, scilicet Canonico, & Ciuili. Quocirca etiam dici non potest, carens solùm hanc exemptionem esse Diuini iuris, quatenus à Deo per Ecclesiam est constituta; hoc enim nihil aliud est dicere, quàm Ecclesiam, potestate diuinitus accepta, immunitatem hanc sanxisse; cum tamen, vt etiam supra diximus, Canones, & Patres plus dicant.

6. Aut, si sensus sit huius dicti, Ecclesiam necessitate quadam Diuini præcepti compulsam, hanc exemptionem constituisse, id ipsum est, quod maxime volumus, nempe ab ipso Deo immediatè præceptum esse datum, de Ecclesiastica immunitate sancienda; seu quod idem, Deum per se ipsum, prius etiam, quàm ab Ecclesia hac de re vllus Canon esset constitutus, voluisse, vt Ecclesiastici essent exempti.

7. Adde tamen, etsi id quod hæc nobis responsio largitur, respuendum minime sit, tamen iis ipsis

argumentis, quibus hoc dictum probati potest, quæ etiam probati, Ecclesiasticos fuisse re ipsa ab ipso Deo exemptos: cum præsertim Canones adeo disertè dicant, nullam vnquam Laicis in personas, & re Ecclesiasticas fuisse concessam potestatem, quod hæc sententia proprietatem verborum retinendo, tueri non potest, quandiu concedit, fuisse tempus (nempe ante constitutos Canones) quo Ecclesiastici fuerint Laicis subiecti. Quocirca sic argumentor. Aut suppetebant ex ipsa rei natura urgentes causæ, cur Deus veller Ecclesiasticos, ita esse exemptos, aut non. Si suppetebant, ergo eo ipso turpe erat Clericos à Laicis iudicari, &c. Nec vlla ratio erat, cur non statim ipsa Dei voluntate essent efficaciter exempti. Si non suppetebant, vnde probatur, ergo, Deum immediato suo præcepto voluisse, vt Ecclesia Clericos eximeret? Vnde ex his venit refellendus Auctor damnata memorie Henningus Arnulfus *de exempt. Cler. cap. 3. num. 4.*

RESOL. CCCXIX.

Probatnr nostra sententia rationibus? Ex part. 7. tr. 1. Refsol. 4.

§. 1. **R**ationes pro firmanda nostra sententia contra Rabardum non, ex alio adducam, quam ex Stephano Banno Doctore Gallo, & Societatis, in *Theolog. mor. part. 1. tract. 11. q. 36.* ad quem P. Rabardum remitto; Et quidem indignum ac turpe esset, vt, qui homines spirituales, & sacri, iudicium dare debent in seculares, atque eos errantes coercere, ij à secularibus, hoc est Parentes à filiis iudicarentur, & punirentur: quo nihil à recta ratione, & diuina lege cogitari potest distinctius. Tum, si Apostolus *1. Cor. cap. 6.* acriter obiurgauit primos Euangelicæ Ecclesiæ Christianos, quod apud Ethnicos iudices causas disceptarent, cum posset sibi è cetero fidelium deligere, à quibus illæ cognoscerentur; quæ ratio tulisset Apostolus, vt sacrorum Ministrorum causæ, non apud sacros Iudices, sed profanos agerentur.

2. Quod confirmatur ex *cap. duo sunt. dist. 96.* ex quo apparet, Sacerdotem, ex vi sui status esse superiorem Laico, sed ex natura rei inferior, debet honorem superiori: Ergo, & Laicus Clerico. Contra hanc autem honorem Clericis debitum sit, si in iudicium seculare vocentur, & ex natura rei id redundat in vilipendium, & ignominiam Ecclesiasticæ dignitatis, & præbet occasionem vulgari populo contemnendi Clerum: Ergo, ex talium personarum statu ex natura rei, sequitur talis exemptio. Quam rationem optime declarant, & confirmant verba Concilij Gallicani Matiscon. 2. *c. 9.* vbi improbens violentias secularium iudicum contra Clericos, rationem hanc subdit. Nefas est enim, vt illius manibus Episcopus, aut iussione de Ecclesia trahatur, pro quo semper Deum exorat & cui inuocato nomine Domini ad saluationem corporis, animæque, Eucharistiam sæpè potterit. Ponderandum est enim quod ad probandum id esse nefas, non positiuam legem, sed dignitatem Sacerdotalem, & rationem in illa fundatam adducit. Secundò, confirmatur, quia contra rationem est, vt inferior iudicet superiorem; *capite cum inferior, & capite solite de maioris. & obediens.* Et idè nulla consuetudine introduci potest, vt inferior acquirat iurisdictionem in superiorem, vt Doctores colligunt ex *cap. inferior distinct. 21.* Est, ergo naturali rationi contrarium, vt Laicus inferior, Sacerdotem se superiorem iudicet. Quod rectè confirmant verba Gregorij V II. *lib. 8. epist. 21.* quæ retulit Gratian. *dist. 96.*

dist. 96. cap. 9. ait enim. Quis doberet, Sacerdotes Christi Regum, & Principum, omniumque fidelium Patres, & Magistros censeri. Nonne miserabilis infamia esse cognoscitur, si filius Patrem, Discipulus Magistrum sibi conetur subiugare, & iniquis obligationibus illum suae potestati subicere; à quo credit, non solum in Terra, sed etiam in Caelis se ligari posse, & solui: Hucusque D. Gregorius: Ergo &c.

3. Vnde rectè asseruit Adamus Tannerus, in *defens. Eccles. libert. lib. 1. cap. 18.* Quod si spiritualis & Ecclesiastica potestas ex ipso fine, actibus, & objectis suis, adeoque omni modo est superior, & excellentior potestate Ciuili, quod nemo nisi hereticus negabit; debet ergo, si id verum est, eiusmodi, Ecclesiastica potestatis vsus, & executio, à potestate Ciuili eiusque vsu non impediri; impediretur autem, imò penitus enueretur omnis propemodum vsus & executio Ecclesiastica potestatis, si huius Ministri essent, subditi potestati Ciuili. Ergo, Ecclesiastica potestatis administratores, ex ipsa rei natura quasi vendicant sibi hanc exemptionem à foro, & potestate Ciuili, seu saeculari; adeoque iure quodam naturali, non humano tantum, sunt ab eadem potestate exempti.

4. In hac argumentatione solius probatione minoris opus est, qua diximus, vsuum, & executionem Ecclesiastica potestatis, magnopere enervatum iri, si eius administri subiciantur potestati saeculari. Quod ita nunc breuiter probatur. Nam actus praecipui Ecclesiastica potestatis sunt, doctrinam salutarem proponere, vitia arguere, virtutum officia commendare, & si opus sit, imperare; Item peccantes corrigere, contumaces plectere, absolvere poenitentes, obstinatos ligare. Haec autem efficaciter, cum dignitate, & autoritate, praestari non possent erga Laicos, si Ecclesiae Ministri ipsis Laicis subderentur. Tum quia aut ob timorè Laicæ potestatis, saepius ab Ecclesiasticis, aut omitterentur penitus, aut non nisi languidè praestarentur. Aut quia etiam pro vitibus praestata, facile à Laicis contemnerentur. seu velut à subditis facta, seu scandalo in aduersam trahente partem. Quod facile credit, qui & ipsam corruptam hominis naturam, & mores temporum perpendet.

5. Atque hoc est, quod Constantinus Imperator indicauit, cum diceret apud Ruffinum lib. 1. Hist. cap. 2. *Deus vos constituit Sacerdotes, & potestatem vobis dedit, de nobis quoque iudicandi, & ideo nos à vobis rectè iudicamus, vos autem non potestis ab hominibus iudicari.* Hoc etiam est, quod eidem Constantino tantam erga Sacerdotes, & Episcopos obseruantiam ingenerauit, vt diceret apud Theodoretum lib. 1. cap. 11. *Sacerdotum vitia non sunt populo aperienda, ne inde ille causa offendiculi arripere, licenter peccare aggrediatur. Quin etiam eum hoc quoque adiecit memorant: Si suis oculis; Episcopum aliena uxori stuprum inferre forte videret, facinus illud nefandum suo paludamento se obiecturum, ne facinoris aspectus eos, qui id ipsum cernerent, vlla ex parte laederet.* Ita Constantinus. Penitus igitur à ratione alienum esse qui non videt vt ouis Pastorem, filius Patrem, minor maiorem esse culpabilis sit, iudicet, & puniat. Ergo, &c.

RESOL. CCCXX.

Probatnr nostra sententia ex Doctorum autoritate.
Ex p. 7. tract. 1. Ref. 5.

5. 1. **A**ssero igitur nostram sententiam, vt rectè obseruat Cabelo part. 2. decis. 87. num. 10. esse communem inter Theologos, & Canonistas. Et

ideo illam tenent praeter Doctores, à me citatos in *Quae hic est* *sup. Ref. ead.* *1. & in aliis eius primae not.*
part. 1. tract. 2. resol. 1. Stephanus Weims *ad constitut. per Concil. Trident. inuonatas constit. 9. num. 7.* Ludouicus Paramus *in consutat. decret. venet. cap. 2. art. 4. n. 5.* Stephanus Barberius, contra Magistrum Fulgentium, *part. 4. num. 1. & seq.* Angelus Sermarinus *in consutat. 2. tractatum propof. 1. Alciatus in cap. cum non ab homine, de iudiciis, Syluester, verb. Clericus. n. 5. & verb. immunitas, 1. quaest. 4. Angelus, verb. Clericus, num. 14. & verb. immunitas, num. 33. ver. 11. Tabiena, verb. Clericus, num. 5. Driedonus, de liber. Christ. lib. 1. cap. 9. Ioannes Bacconius in 4. quaest. 11. prol. art. 4. Almainus *tract. de potest. Eccles. cap. 8. Torreblanca in praef. iur. spir. lib. 15. cap. 2. à num. 1. Gutierrez in leg. nemo potest. de legat. 1. à num. 106. Farinacius tom. 2. quaest. 8. à num. 1. Donspergerus de except. adult. part. 1. sect. 2. cap. 5. num. 160. Gloriotius respons. 13. num. 4. Correa de immunit. Eccles. part. 2. num. 40. Grilenzonius consil. 53. num. 16. Ambrosinus de immunit. cap. 16. num. 4. Squillante de Privileg. Cler. cap. 8. n. 1. Hieronymus Rodriguez in compen. 99. regul. resol. 63. num. 2. Larrea in allegat. Fiscal. part. 1. a leg. 27. num. 25. Glossa in cap. si Imperator in verb. & dicitur 96. distinct. & in cap. quamquam, in verb. ipsarum, de censibus, in 6. Idem probat Innoc. in cap. 2. sub num. 1. vbi Hostien. num. 5. Bald. num. 3. Anchar. sub num. 3. vers. quare ipse Cardinal. Zabarel. sub num. 1. vers. quare, quia hic dicitur, Anton. de Butr. num. 9. Abb. num. 1. vbi hanc opinionem sibi magis placere attestatur, Imol. num. 5. & Felin. nu. 1. & 2. de maiori. & obedien. Oldrad. in cons. 83. an Episcopus, sub num. 5. Bald. in Auth. Statuimus in princ. inquit, istam esse ipsam veritatem, C. de Episcop. & Cler. Cardin. Zabarel. veriore dicit in repet. cap. perpendimus, sub num. 5. vers. sed Privilegium immunitatis. Et vers. Ego autem dico verius, sub num. 6. vers. Secundam partem de sentent. excommunic. Marian. Socin in cap. nouerit, sub num. 4. de sentent. excommunic. Geminian. in cap. suscipitis, vers. nota ultimo 10. distinct. Romanus in sing. 419. quid est contra, & in l. si verò, & de viro in 7. fallen. num. 19. vers. ad idem rectè inducitur, ff. solut. marim. Abb. in cap. Ecclesia S. Maria, num. 6. Felin. num. 6. & ibi Dec. sub num. 5. vers. & ista libertas de constitut. eandem opinionem tenet Card. Turrecrem. in cap. si Imperator, num. 1. vers. in oppositum est, 96. distinct. Petrus à Monte Venetus, & Episcop. Brixien. de Primatu Papa, & Maiestatis Imperatoris, q. 1. n. 1. cum seq. Ioan. Ecchius in Enchirid. locorum communium contra Lutherum, sub rub. de immunit. & diuitiis Ecclesiae, vers. nolite tangere eum 2. seq. Alex. consil. 8. videtur super primo, num. 1. vol. 1. Dec. in cap. cum non ab homine, num. 2. de iudiciis, Iaf. in l. est receptum, n. 3. ff. de iurisdict. omnium iudic. Hieronym. Gigas de crim. laesa Maiestat. lib. 1. sub rub. quis de crimine laesa Maiestat. cognosc. possit, n. 15. Vantius de nullit. sub rub. de nullita. ex defect. iurisdict. num. 101. Villalob. in suis communib. opinion. communem dicit in verb. Clericus, num. 96. Bertran. in consil. 182. pro feliciori, num. 1. in 2. part. vol. 1. Alphon. Alvarez in thesaur. Christian. Religio. cap. 35. de immunitat. Ecclesiast. n. 1. Marc. Ant. Cucch. in institut. Canon. lib. 3. tit. 9. de Privileg. clericor. num. 11. Stephan. Coste in repetition. cap. si index Laicus, num. 9. in fin. & num. 11. in si. sentent. excommunic. in 6. Natta cons. 495. de duobus, num. 13. cum plur. seq. vol. 3. Arnal. Alberti in repet. cap. Quoniam quaest. 11. sub num. 78. cum seq. Et quaest. 15. num. 6. de Heret. in 6. Grammar. in decis. 29. Rolan. in cons. 4. in causa Inquisitionis, n. 7. vol. 1. & in cons. 12. prima etenim, num. 44. volum. 2. Nauarr. in relectis, cap. nouit in 6. not. a, sub num. 6. de iudiciis. Parilius de resign. benef. lib. 8. g. p. num. 3. cum 3. sequent. Camillus Borellus ad Petrum Bellugav**